

Prostitution – inget fritt val

– Prostitution är den snabbast växande industrin på den afrikanska kontinenten. Men få kvinnor, om ens några, väljer själva fritt att gå in i den verksamheten.

DET SÄGER MERAB KAMBAMU KIREMIRE som studerar sociologi vid *University of Namibia* och samtidigt forskar om prostitution i Namibia. Hon har omfattande praktisk erfarenhet av att arbeta med prostituerade, främst i Zambia.

I en värld med hiv har prostitution blivit ett allvarligt problem eftersom det i stor utsträckning bidrar till spridningen av viruset. I Zambia hade prostitutionen ökat kraftigt redan 1992. De prostitueradees dåliga hälsa gjorde denna situation mycket allvarlig.

– Jag tog med prostituerade till sjukhuset varje torsdag för behandling av sexuellt överförbara sjukdomar. Många av sjukdomarna kan man dock inte behandla eller så upptäcks de för sent och jag begravnade kvinnor och barn varje vecka, säger Kiremire.

Alla kvinnor som Kiremire kom i kontakt med bar på sexuellt överförbara sjukdomar och omkring 90 procent av dem hade hiv. Många av de män som köper sex av prostituerade vill inte använda kondom, vilket innebär att med det ständigt växande antalet sexköpare kan hiv spridas dramatiskt.

KIREMIRE UTARBETADE ETT PROGRAM för rehabilitation av prostituerade i Zambia genom att erbjuda yrkesträning och utbildning.

– Det här var det första programmet någonsin av sin sort i Afrika.

Det huvudsakliga målet var att ge kvinnorna ett alternativ till prostitution och därmed bidra till en minskning av spridningen av hiv. Kiremire upptäckte två saker.

– När rehabiliteringen börjar är det nästan alltid för sent eftersom kvinnorna redan är sjuka och snart kommer att dö. Dessutom lider prostituerade ofta av trauman som en följd av våld, stigma och aborter som ofta är kopplat till prostitution. Och i Afrika ser vi aldrig på prostituerade som personer som har barn eller familjer. Men det har de och risken är stor att dessa barn också förr eller senare blir prostituerade.

Kiremire frågade sig hur denna onda cirkel skulle kunna brytas.

– För att kunna ta itu med prostitution på ett effektivt sätt måste man först analysera varför människor prostituerar sig, understryker hon.

Den överväldigande majoriteten av de kvinnor som hon har intervjuat har angett fattigdom som skäl att prostituera sig.

– För de flesta tjejerna är det omöjligt att kunna försörja sig på något annat sätt. De har ingen aning om vilka faror som finns med prostitution. Den är som en enkelriktad gata, man kan inte göra en u-sväng. Familjen och samhället kommer aldrig att ac-

ceptera en som medlem igen eftersom prostitution är så starkt stigmatiserande.

KIREMIRE SÄGER ATT FÅ, om ens några, fritt själva väljer att prostituera sig. Hon jämför situationen i Afrika med situationen i Europa där det sociala skyddsnetet är mer utbyggt och fattigdom därför inte alltid är det främsta skälet till varför kvinnor blir prostituerade.

– I Europa har de flesta kvinnor ett alternativ. De kan bestämma sig för att sluta. I Afrika är situationen en helt annan och det finns ingen egentlig väg ut.

Kiremire poängterar att det är viktigt att man inte ser prostitution isolerad från andra samhällliga frågor.

– Fattigdom är en nödsituation som gör en känslig för exploatering och prostitution. Fattigdom i sin tur hänger ihop med nationella ekonomiska riktlinjer och lagar rörande familj, utbildning och giftermål. Om en kvinna med sex barn blir utkastad av sin alkoholiserade man, kan hon inte finna något skydd i lagen. Istället tvingas hon snart ha sex i utbyte mot överlevnad eftersom hon inte har något annat val om hon vill kunna ge sina barn mat.

I NAMIBIA ÄR PROSTITUTION ILLEGALT och det finns inga åtgärdsprogram för rehabilitering av prostituerade. På frågan om varför svarar Kiremire:

– Det finns tre snabbt växande industrier i Afrika. Den första är prostitution, den andra är gatubarn och den tredje är hiv. Det finns tillräckligt med pengar för att stoppa spridningen av hiv i Afrika. Men hiv är den största arbetsgivaren i världen. Vad skulle internationella läkemedelsföretag och utvecklingsorganisationer göra utan hiv?

– Det ligger inte i vårt intresse att stoppa spridningen av hiv. Faktum är att det är ett virus som skapar möjligheter, precis som problemet med gatubarn också kan ses som en möjlighet. Om man arbetar med de underliggande orsakerna så kan man lösa alla dessa problem. Men det finns inte tillräckligt med välvilja i världen för att lösa fattigdomsfrågor.

Kiremire menar att Afrika behöver ett nytt samhällligt tänkande och nya ledare som kan se, tänka och agera annorlunda jämfört med vad som nu är fallet.

– De nuvarande ledarna agerar som om de vore döva och blinda. Det finns inget direkt behov av mer pengar utan vad som behövs är istället ett nytt sätt att tänka.

PETRA OLSSON, BETINHO MBIRIMUJO

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.